

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL ATSIKAKYMO NAGRINĖTI PAREIŠKĖJO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO 2022 M. BIRŽELIO 30 D. NUTARIME NR. XIV-1291 „DĖL KREIPIMOSI Į LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINĮ TEISMĄ SU PRAŠYMU IŠTIRTI, AR LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO 2022 M. KOVO 29 D. DEKRETO NR. 1K-913 „DĖL TEIKIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI SKIRTI LIETUVOS AUKŠČIAUSIOJO TEISMO TEISĖJĄ“ 1 STRAIPSNIS NEPRIEŠTARAUJA LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI IR LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISMŲ ĮSTATYMIUI, LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS IR TARNYBOS PASLAPČIŲ ĮSTATYMIUI“ IŠDĖSTYTĄ PRAŠYMĄ

2022 m. liepos 8 d. Nr. KT92-S83/2022

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Vytauto Greičiaus, Gintaro Godos, Danutės Jočienės, Giedrės Lastauskienės, Vytauto Mizaro, Algio Norkūno, Daivos Petrylaitės, Janinos Stripeikienės,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvarstė pareiškėjo Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. birželio 30 d. nutarime Nr. XIV-1291 „Dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą su prašymu iširti, ar Lietuvos Respublikos Prezidento 2022 m. kovo 29 d. dekreto Nr. 1K-913 „Dėl teikimo Lietuvos Respublikos Seimui skirti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjų“ 1 straipsnis neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir Lietuvos Respublikos teismų įstatymui, Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymui“ išdėstytą prašymą Nr. 1B-12/2022 iširti, ar Lietuvos Respublikos Prezidento 2022 m. kovo 29 d. dekreto Nr. 1K-913 „Dėl teikimo Lietuvos Respublikos Seimui skirti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjų“ 1 straipsnis tiek, kiek juo teikta Lietuvos Respublikos Seimui skirti Egidijų Šileikį Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėju, kai nėra pateikta duomenų, ar siūlomas pretendentas į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjus atitinka Lietuvos Respublikos teismų įstatyme ir Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatyme keliamus reikalavimus, kiek tai susiję su sveikatos patikrinimu ir sveikatos

pažymos pateikimo tvarka ir Valstybės saugumo departamento atliekamu kandidato patikrinimu skiriant buvusį Konstitucinio Teismo teisėją į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjo pareigas, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio 1 daliai, 112 straipsnio 6 dalies nuostatai, kad asmuo, paskirtas teisėju, prisiekia būti ištikimas Lietuvai, 115 straipsnio 3 punkto nuostatai, kad teisėjas atleidžiamas iš pareigų dėl sveikatos būklės, konstituciniams atsakingo valdymo, teisingumo, teisinės valstybės principams, taip pat Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 51 straipsnio 1 daliai, 53¹ straipsnio 1, 2 dalims, 53² straipsnio 1 daliai, 60, 68 straipsniams, Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo 18 straipsnio 8 daliai.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Pareiškėjas Seimas 2022 m. birželio 30 d. priėmė nutarimą Nr. XIV-1291 „Dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar Lietuvos Respublikos Prezidento 2022 m. kovo 29 d. dekreto Nr. 1K-913 „Dėl teikimo Lietuvos Respublikos Seimui skirti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėją“ 1 straipsnis neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir Lietuvos Respublikos teismų įstatymui, Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymui“ (toliau – ir Seimo 2022 m. birželio 30 d. nutarimas).

2. Šis Seimo nutarimas Teisės aktų registre oficialiai paskelbtas 2022 m. liepos 1 d. (TAR, 2022-07-01, Nr. 14429); Konstituciniame Teisme jis gautas 2022 m. liepos 7 d.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

3. Pagal Konstitucijos 106 straipsnio 2 dalį dėl Respublikos Prezidento aktų sutikimo su Konstitucija ir įstatymais į Konstitucinį Teismą turi teisę kreiptis ne mažiau kaip 1/5 visų Seimo narių ir teismai.

Pagal Konstitucijos 106 straipsnio 5 dalį (2019 m. kovo 21 d. redakcija) Seimo nutarimas ištirti, ar aktas neprieštarauja Konstitucijai, sustabdo šio akto galiojimą.

Kaip ne kartą yra pažymėjęs Konstitucinis Teismas, sistemiškai aiškinant šias Konstitucijos nuostatas konstatuotina, kad Seimas *in corpore* turi konstitucinius įgaliojimus nutarimu kreiptis į Konstitucinį Teismą ir prašyti ištirti Respublikos Prezidento aktų atitikimą Konstitucijai ir įstatymams.

4. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 26 straipsnio 1 dalį (2015 m. gegužės 14 d. redakcija) tais atvejais, kai Konstitucinis Teismas gauna Seimo nutarimą, kuriame prašoma ištirti, ar Respublikos Prezidento aktas atitinka Konstituciją ir įstatymus, ne vėliau kaip per 3 dienas turi būti atliktas išankstinis tos medžiagos tyrimas ir tvarkomajame Konstitucinio Teismo posėdyje išspręstas klausimas, ar priimti prašymą nagrinėti Konstituciniame Teisme.

5. Pareiškėjas ginčija Respublikos Prezidento 2022 m. kovo 29 d. dekretu Nr. 1K-913 „Dėl teikimo Lietuvos Respublikos Seimui skirti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėją“ (toliau – ir Respublikos Prezidento 2022 m. kovo 29 d. dekretas) 1 straipsnio tiek, kiek jo nurodyta, atitiktį Konstitucijai ir įstatymams.

Respublikos Prezidentas 2022 m. kovo 29 d. dekretu 1 straipsniu pateikė Seimui skirti Egidijų Šileikį Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėju. Kartu Seime registruotas Seimo nutarimo „Dėl Egidijaus Šileikio skyrimo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėju“ projektas Nr. XIVP-1478 (toliau – Seimo nutarimo projektas).

Seimas 2022 m. birželio 7 d. svarstė minėtą Seimo nutarimo projektą ir dėl jo balsavo; šis Seimo nutarimo projektas priimtas nebuvo (Seimo 2022 m. birželio 7 d. vakarinio posėdžio Nr. 177 stenograma), taigi pareiškėjo ginčijamu Respublikos Prezidento 2022 m. kovo 29 d. dekretu Seimui pateiktas kandidatas į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjus šio teismo teisėju nepaskirtas.

5.1. Šiame kontekste pažymėtina, kad ginčijamas Respublikos Prezidento 2022 m. kovo 29 d. dekretas yra individualaus pobūdžio, vienkartinio taikymo aktas, kuris, Seimui balsavus dėl jame nurodyto asmens skyrimo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėju, yra įgyvendintas, jis nebegali būti taikomas, o jo reguliuojami teisiniai santykiai yra pasibaigę ir nebegali sukelti teisinių padarinių.

5.2. Pažymėtina, kad Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje teisės aktai (jų dalys), kurie atitinkamų konstitucinės justicijos bylų nagrinėjimo metu oficialiai galiojo, bet nebegalėjo būti taikomi dėl to, kad turėjo būti taikomi vėliau išleisti ir (arba) aukštesnės teisinės galios teisės aktai (jų dalys), atitinkamus santykius sureguliuavę kitaip negu ginčijami teisės aktai (jų dalys), buvo prilyginti negaliojantiems teisės aktams (jų dalims) (*inter alia* 2006 m. kovo 28 d. nutarimas, 2006 m. rugpjūčio 8 d. sprendimas, 2011 m. gruodžio 22 d. nutarimas); negaliojantiems teisės aktams (jų dalims) prilyginti ir laikinai taikomi teisės aktai (jų dalys), kurių taikymo nustatytas terminas ir jais reguliuoti santykiai yra pasibaigę, nors šie aktai (jų dalys) nėra oficialiai pripažinti negaliojančiais (2011 m. gruodžio 22 d. nutarimas).

5.3. Konstitucinis Teismas 2011 m. gruodžio 22 d., 2013 m. vasario 15 d. nutarimuose yra pažymėjęs, kad tais atvejais, kai į Konstitucinį Teismą kreipėsi ne teismai, bet kiti Konstitucijos 106 straipsnyje nurodyti subjektai, ir ginčijamas teisės aktas (jo dalis) yra prilygintinas nebegaliojantiems teisės aktams (jų dalims), nors šis aktas (jo dalis) nėra oficialiai pripažintas negaliojančiu, Konstitucinis Teismas, atsižvelgdamas į nagrinėjamos bylos aplinkybes, turi teisę nutraukti pradėtą teiseną.

Paminėtina, jog Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad, Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalies (2019 m. kovo 21 d. redakcija), 107 straipsnio 3 dalies (2019 m. kovo 21 d. redakcija) nuostatomis įtvirtinus individualaus konstitucinio skundo institutą, iki tol suformuota oficialioji konstitucinė doktrina, įtvirtinanti Konstitucinio Teismo įgaliojimus tirti ir negaliojančių įstatymų,

kitų teisės aktų (jų dalių) atitiktį Konstitucijai (kitiems aukštesnės galios teisės aktams), Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje yra plėtojama atsižvelgiant ir į tai, kad į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio 1, 2 dalyse nurodytų aktų gali kreiptis ir Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje (2019 m. kovo 21 d. redakcija) nurodyti asmenys (2019 m. lapkričio 25 d. nutarimas).

Taigi tais atvejais, kai į Konstitucinį Teismą kreipėsi kiti Konstitucijos 106 straipsnyje nurodyti subjektai nei teismai ir Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje (2019 m. kovo 21 d. redakcija) nurodyti asmenys, o ginčijamas teisės aktas (jo dalis) prilygintinas nebegaliojantiems teisės aktams (jų dalims), nors šis aktas (jo dalis) nėra oficialiai pripažintas negaliojančiu, Konstitucinis Teismas, atsižvelgdamas į nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos aplinkybes, turi teisę nutraukti pradėtą teiseną arba atitinkamai atsisakyti nagrinėti prašymą ištirti tokio teisės akto (jo dalies) atitiktį Konstitucijai (kitiems aukštesnės galios teisės aktams).

5.4. Šiame kontekste pažymėtina, kad kai atitinkamas teisės aktas ne tik negalioja, bet ir apskritai negali būti taikomas, Konstitucinis Teismas turi diskreciją spręsti dėl tokio teisės akto konstitucingumo tyrimo (2013 m. vasario 15 d. nutarimas); Konstitucinis Teismas, vykdydamas konstitucinius įgaliojimus, tuo atveju, kai į Konstitucinį Teismą kreipėsi kiti Konstitucijos 106 straipsnyje nurodyti subjektai nei teismai ir Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje (2019 m. kovo 21 d. redakcija) nurodyti asmenys, o ginčijamas teisės aktas (jo dalis) nebegalioja, atsižvelgdamas į nagrinėjamos bylos aplinkybes konstatavęs, kad nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos neišspręsdus iš esmės galėtų būti sudarytos prielaidos pažeisti Konstitucijoje įtvirtintas, jos ginamas ir saugomas vertybes, *inter alia* Konstitucijos ginamą viešąjį interesą, negali nutraukti pradėtos teisenos (bylos) (2019 m. lapkričio 25 d. nutarimas) arba atsisakyti nagrinėti prašymo.

5.5. Pareiškėjas, savo prašyme prašydamas ištirti ginčijamo Respublikos Prezidento 2022 m. kovo 29 d. dekreto atitiktį Konstitucijai ir įstatymams, nurodo, jog šio Respublikos Prezidento dekreto konstitucingumo tyrimas išlieka aktualus dėl iš Konstitucijos kylančių reikalavimų (kandidato į teisėjus lojalumo valstybei, valstybės pasitikėjimo šiuo asmeniu, teisės dirbti su valstybės paslaptimi ir sveikatos patikros aspektais), kurių turi būti paisoma formuojant teisėjų korpusą, atskleidimo, jų reikšmės teisėjų skyrimui, t. y. teisminės valdžios formavimui, ateityje.

5.5.1. Pažymėtina, kad, kaip konstatuota Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje, įstatymais reguliuojant *inter alia* teisėjų paskyrimo į pareigas tvarką, kitus santykius, susijusius su teisėjų paskyrimu į pareigas, turi būti paisoma Konstitucijos, *inter alia* joje įtvirtinto teisėjo ir teismų nepriklausomumo principo (2006 m. gegužės 9 d. nutarimas). Vadinas, pagal Konstituciją įstatymų leidėjas, paisydamas Konstitucijos, turi įgaliojimus reguliuoti teisėjų paskyrimo į pareigas klausimus.

Šiame kontekste pažymėtina, jog pareiškėjo Seimo prašymas grindžiamas *inter alia* tuo, kad Respublikos Prezidento 2022 m. kovo 29 d. dekretu Seimui skirti į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjo pareigas buvo pateikta asmens kandidatūra, kuri neatitiko Teismų įstatymo ir Valstybės ir

tarnybos paslapčių įstatymo keliamų reikalavimų, nors apie tai buvo žinoma; ši kandidatūra buvo pateikta skubotai, neįsitikinus, kad pretendentas atitinka minėtuose įstatymuose nustatytus reikalavimus, neatsižvelgus į akivaizdžias kliūtis ir jų nepašalinus.

Taigi iš nurodytų pareiškėjo prašyme išdėstytų argumentų matyti, jog Respublikos Prezidento 2022 m. kovo 29 d. dekreto 1 straipsnio tiek, kiek nurodyta, atitiktis Konstitucijai ir įstatymams klausimas keliamas iš esmės dėl to, kad, pareiškėjo nuomone, jį priimant nebuvo tinkamai laikytasi įstatymų leidėjo nustatytos teisėjų paskyrimo į pareigas tvarkos, kartu ir tam tikrų iš Konstitucijos kylančių reikalavimų. Vadinasi, šiuo atveju keliamas klausimas būtent dėl nebegaliojančiam teisės aktui prilyginto akto atitiktis Konstitucijai ir įstatymams, prašyme nėra keliamas klausimas, ar įstatymuose yra nustatyta Konstituciją atitinkanti teisėjų paskyrimo į pareigas tvarka, *inter alia* kaip patikrinama, ar asmenys, kuriuos siekiama skirti į tam tikras teisėjų pareigas, atitinka jiems keliamus reikalavimus.

Taigi pareiškėjas nenurodo ir nepagrindžia, kodėl, neišsprendus konstitucinės justicijos bylos būtent dėl ginčijamo Respublikos Prezidento 2022 m. kovo 29 d. dekreto, kuris yra įgyvendintas, nebegali būti taikomas, o jo reguliuojami teisiniai santykiai yra pasibaigę ir nebegali sukelti teisinių padarinių, atitiktis tiek, kiek nurodyta, Konstitucijai ir įstatymams, galėtų būti sudarytos prielaidos pažeisti Konstitucijoje įtvirtintas, jos ginamas ir saugomas vertybes, *inter alia* Konstitucijos ginamą viešąjį interesą.

Pažymėtina ir tai, kad pagal Konstituciją įstatymų leidėjas, turėdamas įgaliojimus reguliuoti teisėjų paskyrimo į pareigas klausimus, siekdamas pašalinti teisėjų paskyrimo į pareigas tvarkos taikymo praktikoje neaiškumus, turi diskreciją, paisydamas Konstitucijos, pakoreguoti atitinkamą teisinį reguliavimą.

5.5.2. Pažymėtina, jog tuo atveju, jeigu būtų nustatyta, kad ginčijamas Respublikos Prezidento 2022 m. kovo 29 d. dekretas, kuriuo Seimui pateiktas kandidatas į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjus, dėl kurio Seimas balsavo 2022 m. birželio 7 d. posėdyje ir šio kandidato nepaskyrė Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėju, prieštaravo Konstitucijai, jokia teisėkūros subjektų intervencija į tą teisinį reguliavimą nebebūtų galima, nes atitinkami teisės aktai buvo skirti reguliuoti santykiams, kurie yra pasibaigę.

Kaip yra pažymėjęs Konstitucinis Teismas, tokia intervencija būtų beprasmė, iracionali, nes reikštų, kad atitinkami teisėkūros subjektai imasi reguliuoti – vadinasi, bando pakeisti, – praeitį (*inter alia* 2007 m. lapkričio 13 d. sprendimas, 2019 m. vasario 15 d. nutarimas, 2022 m. vasario 9 d. sprendimas Nr. KT17-S17/2022); tokia pat beprasmė būtų ir Konstitucinio Teismo intervencija į teisinį reguliavimą, kuris nebegali būti taikomas ir kurio pagrindu atsiradę teisiniai santykiai yra pasibaigę (2019 m. vasario 15 d. nutarimas, 2022 m. vasario 9 d. sprendimas Nr. KT17-S17/2022). Tad jeigu ginčijamo Respublikos Prezidento 2022 m. kovo 29 d. dekreto atitiktis Konstitucijai ir

įstatymams būtų tiriama, tai būtų savitiksliis dalykas, o ne toks tyrimas, kuris galėtų nulemti konstitucinio teisingumo įvykdymą.

5.6. Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad savitiksliis prašymas iširti teisės akto atitiktį Konstitucijai vertintinas kaip nežinybingas Konstituciniam Teismui (*inter alia* 2013 m. rugpjūčio 27 d., 2015 m. gruodžio 15 d. sprendimai).

Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 2 punktą Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą iširti teisės akto atitiktį Konstitucijai, jeigu prašymo nagrinėjimas yra nežinybingas Konstituciniam Teismui.

6. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad yra pagrindas atsisakyti nagrinėti pareiškėjo Seimo 2022 m. birželio 30 d. nutarime išdėstyta prašymą iširti, ar Respublikos Prezidento 2022 m. kovo 29 d. dekreto 1 straipsnis tiek, kiek nurodyta, neprieštarauja pareiškėjo nurodytoms Konstitucijos, Teismų įstatymo ir Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo nuostatoms.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 22 straipsnio 3, 4 dalimis, 26, 28 straipsniais, 69 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 2 dalimi, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

Atsisakyti nagrinėti pareiškėjo Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. birželio 30 d. nutarime Nr. XIV-1291 „Dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą su prašymu iširti, ar Lietuvos Respublikos Prezidento 2022 m. kovo 29 d. dekreto Nr. 1K-913 „Dėl teikimo Lietuvos Respublikos Seimui skirti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėją“ 1 straipsnis neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir Lietuvos Respublikos teismų įstatymui, Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymui“ išdėstyta prašymą Nr. 1B-12/2022 iširti, ar Lietuvos Respublikos Prezidento 2022 m. kovo 29 d. dekreto Nr. 1K-913 „Dėl teikimo Lietuvos Respublikos Seimui skirti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėją“ 1 straipsnis tiek, kiek juo teikta Lietuvos Respublikos Seimui skirti Egidijų Šileikį Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėju, kai nėra pateikta duomenų, ar siūlomas pretendentas į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjus atitinka Lietuvos Respublikos teismų įstatyme ir Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatyme keliamus reikalavimus, kiek tai susiję su sveikatos patikrinimu ir sveikatos pažymos pateikimo tvarka ir Valstybės saugumo departamento atliekamam kandidato patikrinimu skiriant buvusį Konstitucinio Teismo teisėją į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjo pareigas, neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio 1 daliai, 112 straipsnio 6 dalies nuostatai, kad asmuo, paskirtas teisėju, prisiekia būti ištikimas Lietuvos Respublikai, 115 straipsnio 3 punkto nuostatai, kad teisėjas atleidžiamas iš pareigų dėl sveikatos būklės, konstituciniams atsakingo valdymo, teisingumo, teisinės valstybės principams, taip pat Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 51 straipsnio 1 daliai,

53¹ straipsnio 1, 2 dalims, 53² straipsnio 1 daliai, 60, 68 straipsniams, Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo 18 straipsnio 8 daliai.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Vytautas Greičius

Gintaras Goda

Danutė Jočienė

Giedrė Lastauskienė

Vytautas Mizaras

Algis Norkūnas

Daiva Petrylaitė

Janina Stripeikienė